

kommunala uppdrag, särskilt i skolrådet, där ett 20-tal sammanträden hållas årligen och oftast krävande en tid av 6 à 8 timmar».

Brunflo fastslår, att »till följd av att alla uppdrag äro olönade och att medlemmarna ej tåla så synnerligen stora uppoffringar, har arbetarekommunen fått avstå från att göra några vidare anstalter för att infå män i olika funktioner».

Bollnäs säger liknande: »det är oerhörda svårigheter att få kandidater på grund av den ekonomiska förlusten».

Hjulsjös korrespondent skriver med syftning på den tilltänkta motionen i riksdagen ang. kommunens rätt att ersätta förluster: »omskrivna motion behöver gå igenom, för en person med stor familj och liten förtjänst kan ej mottaga uppdrag, trots att han är en begåvad man».

Från *Göteborg* konstateras svårighet att få kandidater, särskilt till fattigvårdsstyrelsen, som är mycket krävande.

Slutligen meddelar *Lund*: »att det talrika gånger inträffat, att arbetarekommunen velat framföra vissa personer som sina kandidater till olika kommunala förtroendeuppdrag, men att dessa personer — vilka ofta varit just de, som arbetarekommunen i första hand önskat kunna föra fram — vägrat att åtaga sig kandidaturen just på grund av farhåga för den ekonomiska förlust, förtroendeuppdraget skulle medföra».

Stockholm den 25 januari 1913.

För Sveriges Socialdemokratiska kommunalförbund.

Knut A. Tengdahl.

Sekreterare.

Nr 167.

Av herr *Sjöberg*, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag till enhetliga på principen av lika och personlig rösträtt grundade bestämmelser om val till borgmästaretjänster.

De grunder, efter vilka borgmästaretjänsterna i rikets städer nu tillsätts, torde väl tämligen allmänt kunna anses föga tidsenliga, åtminstone så långt det gäller den fullständiga saknaden av enhetliga bestämmelser angående den röstskala, efter vilken dessa val skola förrättas.

Så långt mig är bekant finnes ingen annan allmängiltig bestämmelse för dessa val än vad därom är stadgat i regeringsformens 31 §, vilken efter senaste omredigeringen fått följande lydelse:

»Till borgmästare i stad äge där bosatta och i stadens allmänna angelägenheter röstberättigade män att föreslå tre behöriga personer, då

Konungen en av dem utnämne. På lika sätt förhålles med rådmans- och magistratssekreteraresysslorna i Stockholm.»

Här finnes sålunda ingen bestämmelse angående röstskala, utan kan denna variera från per capita till 40-gradig, allt efter stadsfullmäktigebeslut och Kungl. Maj:ts sanktion av särskild röstskala för resp. stad, vanligen för varje gång dylikt val står för dörren. Saknaden av andra bestämmelser i så grundlag som kommunallag om rösträtten än åberopade § 31 i regeringsformen, har till följd, att resp. stadsinnevänares inflytande på eller vid dessa val helt är beroende av vilken röstskala *stadsfullmäktige* i de olika stadssamhällena önska få lagd till grund för valet. Och att valmännens som personligheter inflytande på grund härav kan komma att ställa sig högst skiftande och olika, skall jag visa med ett par exempel. Jag väljer då två så nära varandra liggande städer som Skövde och Skara. Vid senast förrättade borgmästarevalet i Skövde kom till användning en 5-gradig röstskala, och vid det förra året hållna borgmästarevalet i Skara förelåg ingen annan röstskala än den 40-gradiga. Mig synes, att det torde falla sig tämligen svårt förebringa några bärande skäl för att invånarne i den gamla lärdomsstaden Skara äro som personligheter mindre kompetenta att öva inflytande på ett dylikt val än de i grannstaden Skövde boende.

Mig förefaller det helt avita, att tillsättningen av enahanda tjänster icke sker efter i allo enhetliga och likartade grunder.

Med den demokratisering av rösträttsbestämmelserna för riksdagsmanna-, präst-, landstings- och stadsfullmäktigeval etc., som under senare åren ägt rum, och med hänsyn till att redan nu borgmästareval förrättats utan graderad röstskala, torde det icke kunna anses alltför djärf att framkomma med ett yrkande om att den önskade enhetligheten i bestämmelserna kommer att gå i den riktningen, att »vid dessa val tillkommer varje röstande lika röst», sålunda lika med bestämmelserna för val till Riksdagens Andra kammare och prästval. Att komma med ett annat yrkande skulle vara att påyrka en inskränkning i personlighetens betydelse för de städer, i vilka man redan förut använt sig av percapitaröstning, och detta kan väl aldrig komma i fråga.

Några farhågor för att en hel övergång till dylik röstgrund för samtliga rikets städer skulle komma att te sig som ett språng ut i det okända, kan så mycket mindre förefinnas, som rösterna aldrig med bibehållande av sitt värde kunna avgivas å andra än »behöriga personer», för att använda regeringsformens uttryck, och Kungl. Maj:t därtill har utnämningrätten bland de tre föreslagne.

Borgmästare- och domarebefattningarna i våra allt mer i tillväxt varande stadssambällen stå för mig så betydelsefulla, att det är av vikt, att en stads alla invånare vid deras besättande komma till lika inflytande, i den mån de nått den ålder, att de äro berättigade deltaga i allmänna val.

Det torde även kunna sättas i fråga, om ej redan nu tiden kunde anses vara inne för en utsträckning till direkta val även av magistratssekreterare och rådmän, såsom nu sker i Stockholm.

Enhetliga bestämmelser i nu angivna syfte torde kunna meddelas antingen genom ett tillägg till kommunalförfattningarne eller ännu hellre genom en av Konung och Riksdag stiftad valordning.

Då frågan om politisk rösträtt för kvinnor står på dagordningen, då dessa nu redan ha rösträtt vid präst-, stadsfullmäktige- m. fl. val och då kvinnor kunna anses kompetenta att i egenskap av universitetslärare vara med om att utbilda jurister, då de vidare kunna beklädas med andra viktiga lärare- och statstjänster, så må det väl förefalla varje tänkande människa som en kränkning av kvinnans, ja vad skall jag säga, rätt som människa, att hon inte skall anses skickad avgiva en röst vid ett borgmästareval. För att få även hennes rätt i detta fall erkänd, torde jag dock, vilket jag har för avsikt, bära inkomma med ett förslag till ändring av ordalydelsen i förut åberopade 31 § i regeringsformen. Jag skall därför nu inskränka mig till att, med stöd av den motivering jag här förebragt, föreslå,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag, innefattande enhetliga och på principen av personlig och lika rösträtt vilande bestämmelser vid val till besättande av borgmästare-tjänsterna i städerna.

Stockholm den 24 januari 1913.

G. W. Sjöberg.

I motionen instämmer:

G. A. Kronlund.